

D 37/04

Revisorsnämnden (RN) har gjort en översiktlig granskning av den i Livförsäkringsaktiebolaget X (Livbolaget) valde auktoriserade revisorn A-sons revisionsarbete avseende åren 1999-2002 med anledning av en rapport från en av styrelsen i Livbolaget tillkallad oberoende utredning (Livrapporten)¹. Ärendet har av RN handlagts tillsammans med en motsvarande granskning av den i Livbolaget av Finansinspektionen utsedde auktoriserade revisorn B-sons revisionsarbete för åren 1999-2001 och en granskning av den i Livbolaget valde auktoriserade revisorn C-sons revisionsarbete för år 2002.

RN har granskat revisorernas planering, granskning och avrapportering för de ovan nämnda räkenskapsåren. RN:s utredning har omfattat revisorernas granskningar och bedömningar avseende främst följande transaktioner; Livbolagets utbetalning av överskottsmedel beträffande X-personalens tjänstepensioner, Livbolagets placering i förlagslån i Z AB samt dess förvärv av aktier i Z Holding AB, nytt kapitalförvaltningsavtal mellan Försäkringsaktiebolaget X och Livbolaget, X:s försäljning av kapitalförvaltningsverksamheten samt Livbolagets förvärv av och kapitaltillskott till X Livförsäkring A/S.

I Livrapporten har styrelsen och företagsledningen i Livbolaget kritiserats för att ha genomfört affärstransaktioner med moderbolaget X på ett ur affärsmässig synvinkel ogynnsamt sätt för Livbolaget. Sedan Livrapporten publicerats har ett antal expertutlåtanden lagts fram som behandlat frågan om huruvida vissa av de i Livrapporten behandlade affärstransaktionerna har varit sådana att de skulle på olika grunder kunna utlösa skadeståndsskyldighet för företagsledningen eller för styrelseledamöterna i Livbolaget eller i X. RN har tagit del av två av dessa; nämligen en utredning av förre justitierådet E-son och professor emeritus R-son samt en utredning av advokaten S-son. Tyngdpunkten i expertutlåtandena, liksom i både Livrapporten och den rapport² som avgivits av advokaten O-son och auktoriserade revisorn D-son avseende X (X-rapporten), ligger på de affärstransaktioner som tillsammans konstituerat X:s överlåtelse av den i ett dotterbolag bedrivna kapitalförvaltningsrörelsen till Den Norske Bank A/S, dvs. förvaltningsavtalet och överlåtelsen.

RN gör följande bedömning.

En revisor är enligt 10 kap. 8 och 11 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) (FRL) skyldig att granska styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av bolaget för att kunna uttala sig om huruvida styrelsens ledamöter och verkställande direktören kan beviljas ansvarsfrihet för den verksamhetsperiod som granskningen avsett. Denna s.k. förvaltningsrevision tar bl.a. sikte på att revisorn skall skaffa sig ett underlag för att i samband med revisionsberättelsen kunna bedöma om någon av styrelsens ledamöter eller den verkställande direktören har gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet eller om någon av dessa på annat sätt har handlat i strid med FRL, tillämpliga regler om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen. Om detta har förekommit skall det anmärkas i revisionsberättelsen. Hur denna granskning närmare skall utformas följer enligt RN:s mening av god revisionssed. Revisorn har i

¹ Rapport från en av styrelsen i Livförsäkringsaktiebolaget X tillkallad oberoende utredning, daterad den 17 september 2003. Rapporten är utarbetad av auktoriserade revisorn U-son, civilekonomen L-son och professor emeritus R-son.

² Granskningsrapport, Försäkringsaktiebolaget X (publ), daterad den 25 november 2003.

det sammanhanget en skyldighet att påpeka om styrelsen eller vd inte följer de regler som bolaget skall iakttä för beslutsfattande. Revisorn skall dock inte bedöma styrelsens affärsmässiga överväganden för sina beslut. Det enda undantaget från detta är om ett besluts affärsmässiga konsekvenser är sådana att effekten av beslutet skulle i sig innefatta ett brott mot FRL eller det regelverk som bolaget har att följa.

Av det sagda följer att om revisorn skulle finna att en affärstransaktion strider mot lag eller bolagsordning, t.ex. det förbud mot vinstutdelning som råder för ömsesidiga livförsäkringsaktiebolag, så skall detta påtalas senast i revisionsberättelsen. Den utredning som RN har genomfört i ärendet ger vid handen att revisorerna har konsulterats inför genomförandet av flera av de affärstransaktioner som berörs i Livrapporten. De har då, utifrån de förhållanden som en revisor skall beakta, haft en del synpunkter men har inte funnit anledning att ifrågasätta de tilltänkta transaktionerna i och för sig. Revisorerna har inte, såvitt RN kunnat utläsa, uttalat sig i frågor som rör prissättningar och köpeskillingar. Däremot konstaterar RN att revisorerna utfört förvaltningsrevision och i samband med detta framfört vissa synpunkter.

Varken Livrapporten eller X-rapporten kommer till slutsatsen att vinstutdelningsförbudet har överträtts, men båda konstaterar att styrelsens i Livbolaget affärsmässiga agerande inte har varit klanderfritt. De båda ovan nämnda expertutlåtandena går däremot in på frågan om denna brist på affärsmässighet i styrelsens agerande i sig skulle kunna utgöra ett brott mot reglerna i form av en förtäckt vinstutdelning. Advokaten S-sons utlåtande utmynnade i att detta skulle kunna anses vara fallet.

I de fall revisorerna har blivit ombudda att uttala sig om enskilda affärstransaktioner synes de ha gjort detta efter en utifrån omständigheterna godtagbar granskning. Det rådde vid revisionstillfällena och det råder fortfarande osäkerhet om huruvida genomförandet av de aktuella affärstransaktionerna kan anses innefatta sådana överträdelser av det för bolaget gällande regelverket som det åligger revisorn att reagera på, vilket bl.a. avspeglas i att det bland utomstående bedömare finns olika åsikter i frågan. Med hänsyn härtill och till att revisorns bedömning som huvudregel inte skall innefatta styrelsens affärsmässiga överväganden finner RN det inte befogat att ytterligare utreda A-sons granskningsinsatser. Ärendet skall därför avskrivas.

RN avskriver ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av Revisorsnämnden. I beslutet har deltagit f.d. domaren i Europadomstolen Elisabeth Palm, ordförande, hovrättspresidenten Gunnel Wennberg, vice ordförande, skattedirektören Vilhelm Andersson, godkände revisorn Klas-Erik Hjorth, auktoriserade revisorn Ulf Järlebro, utredningssekreteraren Jan-Erik Moreau, professorn Claes Norberg samt skattejuristen Kerstin Nyquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Peter Strömberg, chefsjuristen Per Eskilsson samt chefsrevisorn Inger Blomberg som föredragit ärendet.